

Висновки. Враховуючи те, що податкова політика є економічним інститутом, для якого характерна ієрархічна структура реалізації рішень, то об'єктивно виникає необхідність проведення на кожному підприємстві аналітичної роботи щодо стану їх розрахунків із бюджетом. Основні завдання такого аналізу – визначення структури і динаміки податків, які сплачуються до бюджету; вивчення причин і визначення факторів, що впливають на зміну розмірів сплачуваних податків. Важливим моментом є також проведення детального аналізу кожного податку і визначення його впливу на результативні показники діяльності підприємств. Проведення такого аналізу на рівні підприємств дозволить їм у наступних періодах, врахувавши дію чинників, які зумовили негативні тенденції у розвитку, покращити результати своєї фінансово-господарської діяльності, що сприятиме ефективнішому надходженню платежів до бюджету різних рівнів.

Список використаної літератури

1. Литвиненко Я.В. Податкова політика: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2003. — 224 с.
2. Корягін М., Брич М. Облік, аналіз і контроль розрахунків за податками і платежами в системі управління підприємством. Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу Тернопільського національного економічного університету. Економічний аналіз . Випуск 6. 2010 рік. С. 251 – 253.
3. Степанюк О. Податкове планування як сфера юридичної практики // Світ фінансів. – 2005. – Вип. 1. – С.72-78.

УДК: 336.663

ОПЕРАТИВНИЙ АНАЛІЗ РЕСУРСОЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ВИРОБНИЦТВА

*О.Л. Пльонсак асистент кафедри обліку та аналізу
Вінницький національний аграрний університет*

In this article considered problematika of operative analysis of resursozabezpechenosti production, conducted classification and description of resources of production.

В даной статье рассмотрена проблематика оперативного анализа ресурсозабезпечености производства, проведенна классификация и характеристика ресурсов производства.

Вступ. У кризовій ситуації посилюється роль оперативного аналізу забезпеченості та використання дефіцитного ресурсного потенціалу як головної функції управління матеріальними ресурсами шляхом формування множини допустимих варіантів оптимального використання обмежених ресурсів й опрацювання організаційних, економічних і виробничо-технічних заходів щодо ресурсозбереження. Саме оперативний аналіз має дати відповідь на питання, як забезпечене кожне підприємство необхідними ресурсами виробництва в даний момент для здійснення конкретної господарської операції, яке найраціональніше поєднання ресурсів для її виконання, які ресурси необхідно придбати або залучити для своєчасного та якісного виконання робіт у випадку непередбаченого впливу зовнішнього середовища (погодно-кліматичних умов) з метою дотримання технологічної дисципліни.

Результати. Головним ресурсом сільськогосподарського виробництва є земля. Її кількісний та якісний склад формує кількісний та якісний склад іншого потенціалу. Земля – це виробничий фактор, який не виробляється, а є в наявності як природний об'єкт, однак в обмеженій кількості [5, с.323]. Отже, земля належить до невідтворюваних засобів виробництва. Вона утворилася в результаті природного процесу ґрунтоутворення.

У сільському господарстві як особливій галузі народного господарства, де земля є одночасно предметом і засобом праці, земельні відносини регулюються спеціальним земельним законодавством, яким встановлюються правовідносини щодо землі як об'єкта земельних відносин, що виникають у процесі сільськогосподарського виробництва між суб'єктами земельних відносин [3, с.8]. Ринкові відносини змінюють ставлення до землі. З одного боку, з'являється право спадщини на землю, що в свою чергу має сприяти бережливому ставленню до неї, а з другого – ринкові відносини створюють умови для активізації її використання з метою одержання максимального прибутку, не дбаючи про природоохоронні заходи. У сукупності це потребує опрацювання поряд із правовими, адміністративними й іншими формами економічного механізму управління земельними ресурсами, який би спонукав і стимулював землевласників і землекористувачів до підвищення родючості ґрунтів й ефективного їх використання. З огляду на це головним завданням оперативного аналізу як складової економічного механізму управління земельними ресурсами є постійний контроль за станом родючості земельних угідь, пошук шляхів повного й ефективного використання ґрунтів і постійного нарощування природної родючості.

Важливим матеріальним ресурсом кожного сільськогосподарського підприємства є машинно-тракторний парк. Він визначає потенційний обсяг виробництва, його виробничу потужність, рівень технічної озброєності праці. Від забезпеченості господарської одиниці машинно-тракторним парком, правильного й раціонального його використання залежить своєчасність виконання робіт, їх якість, вихід валової продукції, собівартість, прибуток і рентабельність.

Оперативний аналіз машинно-тракторного парку потрібно починати із визначення ступеня забезпеченості підприємства тракторними агрегатами різного цільового призначення. Незабезпеченість технікою відповідного виробничого призначення призводить до порушення технології виробництва.

Оперативний аналіз забезпеченості технологічного процесу необхідними видами машин передбачає порівняння фактичної наявності технічно справних машин кожного виду або призначення із потребою в них для виконання робіт, передбачених технологічною картою, в оптимальні агротехнічні строки та досягнення регламентованого рівня їх якості.

Для вивчення рівня забезпеченості господарської одиниці універсальними машинами, що можуть використовуватися на різних роботах, їхня наявність порівнюється з потребою для виконання роботи, яка вимагає найбільшої кількості машин. У процесі аналізу забезпеченості господарської одиниці машинно-тракторним парком використовують показники, які характеризують його наявність: кількість фізичних тракторів, кількість еталонних тракторів, коефіцієнт технічної готовності.

Важливим напрямом оперативного економічного аналізу машинно-тракторного парку є його використання. Мета оперативного аналізу – виявлення шляхів підвищення віддачі кожного тракторного агрегату, адже інтенсивне їх використання зумовлює зменшення потреби у введенні

нових виробничих потужностей при збільшенні обсягів робіт; прискорення їх оборотності, що значною мірою сприяє вирішенню проблем скорочення розриву в термінах фізичного й морального зносу.

Вагомою складовою ресурсного потенціалу кожної господарської одиниці є трудовий потенціал, тобто “кількість та якість праці, на яку може розраховувати підприємство. Його можна виміряти максимально можливим фондом часу наявних трудових ресурсів при оптимальних (в даних умовах) інтенсивності, якості та продуктивності праці” [4, с.104]. Чисельність і структура трудових ресурсів визначається завданнями та стратегією господарської одиниці. Достатня забезпеченість робочою силою необхідної кваліфікації, її раціональне використання, високий рівень продуктивності праці мають велике значення у підвищенні ефективності виробництва.

Серед організаційно-економічних заходів важлива роль відводиться оперативному економічному аналізу. Від точності та своєчасності аналітичних досліджень залежить виявлення шляхів посилення ролі людського фактора у процесі виробництва, підвищенні продуктивності праці й ефективності виробництва.

Метою оперативного економічного аналізу трудового потенціалу є безперервне вивчення рівня забезпеченості робочою силою кожного виду діяльності за умови найбільш інтенсивного її використання та пошук резервів підвищення продуктивності праці.

Для досягнення цієї мети оперативний аналіз має вирішити такі завдання: обґрунтування потреби в робочій силі відповідної кваліфікації для виконання конкретного виду робіт; визначення рівня забезпеченості потреби в робочій силі як за кількістю, так і якістю; безперервне вивчення виробітку працюючих; аналіз використання робочого часу; пошук резервів трудової активності, ефективності та якості праці; вироблення виважених рішень з управління трудовим потенціалом.

У зв'язку з тим, що на використання робочої сили впливає сезонність і природно-кліматичні умови, потреба в робочій силі варіює у досить широкому діапазоні. Тому завданням оперативного аналізу є обґрунтування періоду найбільшого трудового напруження й досить точного прогнозування потреби робочої сили за місяцями залежно від обсягу та тривалості польових робіт.

Аналіз забезпечення потреби в трудових ресурсах має бути безперервним. Це дасть змогу контролювати строки виконання робіт, ефективність використання техніки, у випадку виявлення відхилень вивчати причини незабезпеченості потреби в робочій силі та розробити систему заходів, спрямовану на те, щоб виконати роботи якщо не в оптимальні, то хоча б в допустимі строки.

Незабезпеченість підприємства робочою силою можна частково усунути за рахунок внутрішніх резервів (більш повного використання наявної робочої сили, росту продуктивності праці, інтенсифікації виробництва).

Для забезпечення оперативного управління інформацією про використання трудових ресурсів велике значення має щоденний аналіз явок і неявок на роботу за причинами, а також виконання завдань і робіт.

Головним джерелом інформації для аналізу участі працюючих у виробництві є Книжка бригадира по обліку праці і виконаних робіт (ф. №65), в якій він щоденно реєструє, скільки чоловік брало участь у виконанні конкретного виду робіт, кількість відпрацьованих годин, а також обсяг виконаних робіт за видами. Наприкінці робочого дня ці дані порівнюються із списковою чисельністю працюючих, нормою використання часу та з планом робіт. При виявленні відхилень від норм вивчаються їх причини.

Повноту використання робочої сили можна оцінити за кількістю фактично відпрацьованих днів і годин одним працюючим за місяць. Такий аналіз необхідно проводити за кожною категорією працюючих, кожним виробничим підрозділом і в цілому по господарській одиниці, за його результатами виявляються понадпланові цілоденні втрати робочого часу.

Ефективність використання трудових ресурсів виявляється у зміні продуктивності праці – результативного показника, який характеризує як позитивні сторони роботи, так і всі її недоліки. Для оперативного дослідження ефективності використання праці на проміжних операціях технологічного процесу використовуються додаткові (непрямі) показники продуктивності праці – обсяг виконаних робіт за день або годину, навантаження посівів окремих видів сільськогосподарських культур або навантаження худоби в тваринництві на одного робітника, затрати праці на 1 га посівів або на 1 голову худоби, виробіток на одного робітника на польових роботах, затрати праці на виконання одиниці роботи.

Оперативний аналіз цих показників проводиться шляхом порівняння їх фактичних значень з нормативними. За результатами такого аналізу можна виявити додаткові резерви підвищення продуктивності праці.

Також до ресурсного потенціалу відносять фінансові ресурси. Фінансові ресурси – сукупність грошових прибутків та надходжень, які знаходяться в розпорядженні підприємства для виконання фінансових обов'язків, здійснення витрат на відтворення підприємства та для стимулювання робітників.

Фінансові ресурси дуже важливі як вихідний вид ресурсів для створення та діяльності підприємства, вони забезпечують процес виробництва, є неодмінною умовою безупинності процесу виробництва. Потрібно звернути увагу на те, що в теперішній час, маючи достатню наявність на підприємстві основних фондів та кадрів, підприємства іноді не здатні працювати, тому що не мають необхідної суми готівкових грошових коштів (фінансових ресурсів).

Загальним для всіх видів ресурсів є питання про ефективність їх використання. Головне полягає в тому, що для оцінки ефективності того чи іншого виду ресурсів корисний результат діяльності підприємства порівнюється з витратами на отримання цього корисного результату. Якщо йдеться про матеріальні ресурси, то витрати – це середня вартість матеріальних витрат за період, який досліджується; якщо йдеться про трудові ресурси, то витрати – це фонд оплати праці та ін.

Корисний результат від діяльності підприємства та одночасно від використання ресурсів називають ефектом. Основними двома показниками господарчої діяльності, які називають ефектом, є: перший – обсяг виручки від реалізації (товарообіг), другий – прибуток (доход).

Порівняння цих показників із розміром ресурсів, які використовуються, дає показник ефективності використання ресурсів.

Показники ефективності використання ресурсного потенціалу в цілому та його окремих складових частин широко використовуються для оцінки ефективності функціонування будь-якого підприємства, ефективності його господарчої діяльності, ефективності комерційної діяльності та ін.

Висновки. Отже, реформаційні перетворення в аграрному секторі зумовили певні позитивні зміни в організації сільськогосподарського виробництва, зокрема змінили статус усіх складових ресурсного потенціалу, проте очікуваних результатів не дали. Кризова ситуація в АПК та в економіці України загалом спричиняє руйнування ресурсного потенціалу.

Сьогодні необхідне здійснення певних організаційно-економічних змін у діяльності аграрних підприємств та процесах формування і використання ресурсів, які б сприяли забезпеченню продовольчої безпеки держави, розвитку сільських територій та досягненню цілей діяльності окремих виробничих структур. При цьому ресурсний потенціал сільськогосподарських підприємств слід розглядати як сукупність взаємопов'язаних ресурсів (земельних, матеріально-технічних та людського капіталу), які можуть використовуватись не тільки у виробничому процесі, але й у фінансовій, соціальній та інших сферах діяльності господарства. Проблема ресурсного забезпечення сільськогосподарських підприємств ускладнюється тим, що через ряд причин, серед яких економічна криза в АПК, нестабільність цінового механізму та фінансової політики держави, аграрний сектор не є інвестиційно привабливою сферою. Оновлення матеріально-технічної бази відбувається на незадовільному рівні. Як результат, зменшується можливість інтенсифікації виробництва, недотримуються строки виконання сільськогосподарських робіт, знижуються показники валового збору і відповідно рентабельність агроформувань.

З метою покращання ситуації доцільно створити машинно-технічні об'єднання, кооперативи з оптимально укомплектованим складом виробничих засобів, що дадуть змогу раціонально використовувати ресурси підприємства, а також забезпечать ефективне виробництво в цілому.

Список використаної літератури:

1. Гуткевич С. О. Управління економічними ресурсами підприємства. // Актуальні проблеми економіки 2009р №7. С.99-105.
2. Волк І. Ф. Фінансові ресурси підприємства: економічна суть та ефективність управління. // Держава і регіони 2006р. №6. С 339- 344.
3. Саблук П. Аграрна економіка і політика в Україні: підсумки минулого та погляд в майбутнє. Науково-популярні нариси у трьох томах. Т.ІІ Аграрна економіка в умовах демократичного державотворення. – К.: ІАЕ, 2001. – 484 с.
4. Савчук В.К. Аналіз господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. – К.: Урожай, 1995. – 328 с.
5. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Экономика: Пер. с англ. со 2-го изд. – М.: Дело АТД, 1993. – 864 с.